МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

ЧАСТИНА 2

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2025 р.

УДК 37+613]-053.2/.6:005.745
0-72

Матеріали VII Міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління»: Зб. наук. Праць, Ч.2 / За ред. Білик В.Г. Вип. 7. К.: Алатон, 2025. 163 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова доктор педагогічних наук, професор.

Омельчук Олена Володимирівна – заступник декана з наукової роботи та міжнародних відносин, факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, кандидат педагогічних наук, доцент.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-43-3

© Редакційна колегія, 2025
© Автори статей, 2025
© Видавництво «Алатон», 2025

успішно осилювати нові умови навчання, проживання, спілкування. Для забезпечення реалізації цього виду психолого-педагогічних технік в освітньому середовищі необхідно: створити умови для безпечного та підтримуючого середовища, активної роботи з травматичним досвідом (арт-терапія, ігрова терапія, казкотерапія); адаптації освітнього процесу (зменшення навчального навантаження та його переключення на спектр до цього не застосовуваних методів, забезпечення можливості для відпочинку та релаксації); залучення батьків та громади; професійної активності з максимальним врахуванням індивідуальних потреб та особливостей кожного отримувача послуг.

Психолого-педагогічні техніки важко переоцінити, адже вони є комплексним та багатофункціональним інструментом, що дозволяє впливати на різні аспекти психологічного благополуччя здобувачів освіти через системний підхід, профілактичну спрямованість, корекційну функцію, розвивальний потенціал та універсальність. Вони є важливим та незамінним інструментом у роботі практичного психолога коледжу, оскільки допомагають створювати сприятливі умови для навчання та розвитку студентів, сприяють збереженню їх психічного здоров'я та емоційного благополуччя.

Список використаних джерел:

1. Мисько В.І. Здобувачі-першокурсники як особлива клієнтська група в процесі їх адаптації до навчання в умовах війни. *Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 березня 2023 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. С. 75-77

2. Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. – 87 с.

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО

Мовчан Ангеліна Андріївна
студентка 4 курсу спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Тітова Ірина Сергіївна
магістр психології, спеціаліст Навчально-наукового Центру вечірнього навчання Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації УДУ імені Михайла Драгоманова
Челнокова Марія Сергіївна
старший викладач кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Сучасні умови розбудови інклюзивної освіти в Україні висувають вимоги до особистісного розвитку підростаючого покоління, яке має бути фізично, розумово та творчо розвинутим, мати почуття гідності та самоповаги, життєві навички та особистісні риси, які спрямовані на підвищення інтеграції в соціум осіб із особливими потребами, в тому числі й толерантності.

Важливо наголосити, що діти з розладами аутистичного спектру суттєво вирізняються як від дітей з нормальним типом розвитку, так і від дітей, які мають інші психофізичні особливості. Їм незрозуміло й нецікаво те, що роблять звичайні люди. Навколишня дійсність для них – розмаїття непов'язаних між собою, мінливих звуків, образів, подій, що зумовлюють тривогу і страх. Зазначимо, що зовнішню (зорову, слухову, тактильну) або внутрішню (відчуття болю, вібрації) інформацію вони схоплюють фрагментарно і непослідовно, при цьому окремі враження довкілля настільки захоплюють усі їхню увагу, що роблять їх нечутливими до сприймання всього іншого, а передусім – до здатності синтезувати фрагменти дійсності у повну реальну картину. А головна проблема, яку гостро

відчувають родини з такими дітьми – їх непристосованість і безпорадність у світі людей. Тому важливим є навчити дитину з розладами аутистичного спектру бути присутніми біля інших дітей, розвинути її толерантність до інших, а також виховувати толерантність до дітей з розладами аутистичного спектру в однолітків зі звичайним психофізіологічним розвитком.

Теоретичний аналіз наукової літератури показав, що питання виховання толерантності дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектру в умовах інклюзивного освітнього простору ЗДО залишається недостатньо дослідженим. Для вивчення теоретичних засад проблеми виховання толерантності у дошкільників з особливими освітніми потребами нашу увагу привертають наукові дослідження у галузі педагогічної науки сьогодення, які розглядає різні аспекти гуманістичного виховання, морального зростання особистості, національної освіти та відродження духовності.

Сучасна наука розглядає проблему толерантності в онтогенезі у філософському, психологічному, педагогічному та соціокультурному контекстах. Різні аспекти проблеми толерантності, зокрема осмислення сутності феномена «толерантність» зустрічаються у наукових працях вітчизняних (О. Грива, В. Калошина, О. Кихтюк, І. Кресіна, О. Майборода, О. Отич, В. Пісоцький, Т. Пилипенко, М. Товта, Ю. Тодорцева, О. Швачко та ін.) та російських (О. Асмолов, С. Бондирєва, Б. Гершунський, Д. Зіновьєв, Є. Кротков, М. Маріманова, А. Погодіна, Л. Скворцов та ін.) учених. Демократичні підходи до організації навчально-виховного процесу знайшли висвітлення у дослідженнях Г. Балла, А. Духновича, В. Кан-Каліка, А. Макаренка, Є. Шиянова та ін.

Незважаючи на незначні нюанси у підходах, більшість дослідників визнають важливість у вихованні толерантності дошкільників з розладами аутистичного спектру таких умов, як створення толерантного освітнього середовища, досвід спілкування дитини з дорослими та однолітками;, розумовий та емоційний розвиток, включення в творчу діяльність тощо.

На превеликий жаль, нині ми бачимо, що існує проблема негативного ставлення до дітей особливими освітніми потребами, в тому числі й з розладами аутистичного спектру, тому виховання у дошкільників толерантного ставлення до таких однолітків є одним із головних завдань морального виховання на сучасному етапі. Ставлення до дітей, які мають проблеми зі здоров'ям, найчастіше буває зневажливим або байдужим, ровесники часом не вміють спілкуватися, грати, брати участь із ними у спільній діяльності. Саме в дошкільному віці необхідно формувати у дітей уміння орієнтуватися на засмучення, труднощі однолітків, надавати їм дієву допомогу, виявляти співчуття.

З боку педагогів необхідна цілеспрямована робота з формування у дітей моральних почуттів а саме – вміння бачити і відчувати чужий біль, бажання прийти на допомогу, прагнення цінувати особистість кожної людини.

Таким чином, вивчення проблеми виховання толерантності дошкільнят і зокрема в системі інклюзивної дошкільної освіти в психолого-педагогічній літературі підтверджують її актуальність в теперішній час. Виховання толерантності в умовах інклюзивного середовища ЗДО передбачає відмову від соціальних упереджень на користь об'єктивного ставлення до будь-якої людини незалежно від її індивідуальних особливостей.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук, праць / гол. ред. П. М. Таланчук та ін. № 6 (8). К.: Університет «Україна», 2009. 484 с.

2. Андреева Т. Г. Психолого-педагогічна діагностика старшого дошкільника напередодні його вступу до школи: [методичний посібник] /за заг. ред. Н. Намінат, Т. Андреевої. Кривий ріг, 2011. 296 с.

3. Шеремет І.В., Челнокова М.С., Василенко К.С., Слободянюк В.О. Організація психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану Матеріали п'ятого міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління» (м. Київ, 25-28 квітня 2023 р): Зб. наук. Праць / За ред. Білик В.Г., Вип. 5., К.: Алатон, 2023.,164 с., с. 155-157.